

Bazilika svätého Augustína v Campo Formio v Ríme

Branislav Krasnovský

21. marca 2023 ✝ ***Cirkev Spoločnosť***

Bazilika sv. Tryfona a Augustína v Campo Formio v Ríme sa nachádza v blízkosti námestia Piazza Navonna v štvrti Sant Eustachio, približne 300 metrov od nej je vzdialená známa a nádherná Fontána di Trevi.

Nachádza sa v širšom centre Ríma, kde je množstvo nádherných architektonických pamiatok, návštevu a prehliadku ktorých vrelo všetkým odporúčam.

Fasáda Baziliky San Agostino

zdroj: wikimedia commons

K takýmto pamiatkám patrí aj Bazilika svätého Augustína v Campo Formio. Kostol začali stavať v 14. storočí, keď sa augustiniáni, ktorí slúžili sväte omše v kostole San Trifone v Posterule rozhodli postaviť nový kláštor a kostol, ktorý by zasvätili sv. Augustínovi, dostavaný bol v roku 1420. Ukázalo sa však, že nová budova kostola je príliš malá pre potreby širokorozvetvenej kláštornej komunity augustiniánov, navyše stavba ležala príliš blízko Tiberu, takže kostol ohrozovali záplavy.

Kardinál Giullaumo d'Estouteville v rokoch 1479 – 1483 súhlasil so stavbou novej baziliky, ktorá prebrala starostlivosť o veriacich z farnosti San Trifone v Posterule. V roku 1999 pápež sv. Ján Pavol II. povýšil chrám na baziliku minor.

Umenie a architektúra

Fasáda chrámu je inšpirovaná kostolom Santa Maria Novella vo Florencii. Na výstavbe a výzdobe fasády participovali umelci a architekti Leon Battista Alberti a Jacopo da Pietrasanta, ktorý pri stavbe použil travertín z rímskeho Kolosea. Ďalším známym architektom, ktorý vtlačil chrámovému komplexu čiastočne rokokovú pečať bol Luigi Vantivelli. Podľa jeho projektu bol v rokoch 1746 až 1750 postavený nový kláštor.

Interiér baziliky je trojlodový, rozdelený stĺpmi s desiatimi bočnými kaplnkami, priečnou loďou a apsidou. Všeobecne možno povedať, že Bazilika svätého Augustína v Campo Formio je jedným z prvých renesančných chrámov v Ríme.

Interiér Baziliky San Agostino

zdroj: wikimedia commons

Na výzdobe interiéru pracovali mnohí významní doboví umelci. V chráme sa nachádza obraz Loretskej Madonny od môjho obľúbeného barokového maliara Caravaggia, ktorý obraz daroval kostolu ako prejav vďaky za udelený azyl. (Známy búrlivák Caravaggio zbraňou smrteľne zranil istého notárskeho asistenta. Príčinou súboja bola žiarlivosť, notár totiž venoval prílišnú pozornosť kurtizáne Maddalene Antonietti, ktorej Caravaggio kurizoval.)

Caravaggiov obraz Madonny z Loreta získal aj ďalšie pomenovanie – Madonna pútnikov. Odborníci hodnotia Madonnu z Loreta spoločne s obrazom Sťatie Jána Krstiteľa ako najlepšie diela tohto geniálneho barokového umelca.

Na obraze stojí Panna Mária z Loreta s Pánom Ježišom v náruči na streche Domu Svätej rodiny z Nazaretu, v ktorom žila Svätá rodina a ktorý anjeli preniesli zo Svätej zeme do Tersata pri Rieke a nakoniec do Loreta v provincii Ancona v Pápežskom štáte.

Caravaggiov obraz Panna Mária z Loreta

zdroj: wikimedia commons

Caravaggio svojou koncepciou obrazu porušil všetky zaužívané zvyklosti pri zobrazovaní náboženských motívov na obrazoch. Pútnici sú špinaví, vznášajúci sa dom Svätej rodiny z Nazaretu je chudobný a schátralý a Panna Mária vystupuje ako obyčajná žena z tieňa noci. Kontúry svätožiary naznačujúce božské atribúty Panny Márie a Pána Ježiša sú viditeľné len čiastočne.

V kostole sa nachádza aj dielo ďalšieho významného barokového maliara – Giovanniho Francesca Barbieriho, známeho pod pseudonymom Guercino (Škuľavec), jedného z najznámejších maliarov emilianskej maliarskej školy, ktorý svojím výtvarným odkazom nadväzoval nielen na Caravaggia, ale aj na Guida Reniho či Francesca Albaniho. Ďalej sú tu Barbieriho portréty sv. Augustína, Jána Krstiteľa a Pavla Pustovníka.

Lákadlom pre milovníkov umenia je tiež slávna freska proroka Izaiáša od Rafaela. Od Giacinta Brandiho sa tu nachádzajú obrazy Videnie blahoslaveného Jána zo San Facondo (1656) a Extáza blahoslavenej Rity z Cascie (1660).

Freska proroka Izaiáša

zdroj: wikimedia commons

Pozoruhodná je socha Madonny s dieťaťom od Andreu Sansovina a socha Panny Márie v Nádeji (Madonna del Parto) od Jacopa Sansovina. Florentský sochár Jacopo Sansovino, mimochodom súčasník Michelangela, vytvoril toto súsošie v roku 1518 na objednávku augustiniánov. Vplyv Michelangela pripomína aj kompozícia s malým Ježiškom na kolenách Panny Márie. Socha sa veľmi skoro stala predmetom úcty ľudí a zázraky pri ťažkých pôrodoch v súvislosti s touto sochou majú veľmi dlhú tradíciu.

Nadživotná socha sediacej Panny Márie s dieťaťom Ježiša zaujme svojou monumentálnou krásou. Noha Panny Márie je ošúchaná od mnohých bozkov a dotykov veriacich z minulých storočí, takže dnes je chránená striebornou mriežkou. K soche prichádzajú už desaťročia ženy, ktoré sa k Panne Márii utiekajú ako Ochránkyni rodiacich žien a Ochránkyni novorodeniatok. Veriaci po narodení dieťaťa nosili k soche stužky (ružové pre dievčatá, belasé pre chlapcov), prípadne strieborné srdiečka. Mnohé z týchto stužíek či srdiečok pochádzajú ešte z obdobia baroka. Viera budúcich matiek a matiek k Panne Márii vychádza z hlboko zakorenenej katolíckej viery, podľa ktorej nás Panna Mária chráni na cestách životom a nikto neostane bez jej opory, ochrany či útechy. K soche sa chodia modliť aj rodičia postihnutých detí.

Jacopo Sansovino a jeho socha Panny Márie v Nádeji

zdroj: wikimedia commons

Mramorové tabernákulum hlavného oltára v typicky barokovom štýle navrhol Orazio Torriani. Giovanni Lanfranco je autorom viacerých nádherných obrazov z rozpätia rokov 1613 – 1640: Sv. Augustín medituje o tajomstvách Najsvätejšej Trojice, Korunovácia Panny Márie, Svätý Augustín ničí herézy a Svätý Augustín umýva Kristove nohy.

V kostole sa nachádza hrob sv. Moniky, matky sv. Augustína, augustiniánskeho kardinála Egidia da Viterba, básnika Maffea Vegia z Lodi aj predposlednej dcéry florentského kniežata Lorenza di Medici, či Fiammety Michaelis – milenky Cesare Borgiu.

V minulosti bola bazilika známa tým, že v nej vítali kurtizány, ktorým dokonca vyhradzovali prvé lavice. Inšpiráciou k tomu boli príbehy z Evanjelií, v ktorých Pán Ježiš zaujal milosrdný postoj k hriešnym cudzoložniciam (Jn 8,1–11):

1 Ježiš odišiel na Olivovú horu. 2 Ale zavčas ráno sa vrátil do chrámu a všetok ľud sa hrnul k nemu. Sadol si a učil ich. 3 Tu zákonníci a farizeji priviedli ženu pristihnutú pri cudzoložstve, postavil ju do prostriedku 4 a povedali mu: „Učiteľ, túto ženu pristihli priamo pri cudzoložstve. 5 Mojžiš nám v zákone nariadil takéto ženy ukameňovať. Čo povieš ty?“ 6 Ale to hovorili, aby ho pokúšali a mohli ho obžalovať. Ježiš sa zohol a prstom písal po zemi. 7 Ale keď sa ho neprestávali vypytovať, vzpriamil sa a povedal im: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň.“ 8 A znovu sa zohol a písal po zemi. 9 Ako to počuli, jeden po druhom – počnúc staršími – sa vytrácali, až zostal sám so ženou, čo stála v prostriedku. 10 Ježiš sa vzpriamil a opýtal sa jej: „Žena, kde sú? Nik ťa neodsúdil?“ 11 Ona odpovedala: „Nik, Pane.“ A Ježiš jej povedal: „Ani ja ťa neodsudzujem. Chod' a už nehreš!“

Zdroj: youtube.com

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/bazilika-svateho-augustina-v-campo-formio-v-rime/>